

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА В ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Панадій О.П.

Керівник: **Батіг А.І.** – викладач-методист Брацлавського
агроекономічного коледжу ВДАУ

*Досліджено виробництво продукції рослинництва в АК «Золота Нива»
та намічені шляхи по її збільшенню.*

Сільське господарство як галузь народного господарства складається з двох великих галузевих комплексів — рослинництва і тваринництва. Кожен з цих комплексів об'єднує значну кількість різних галузей виробництва споріднених або окремих видів продукції, які людина використовує безпосередньо як продукти харчування або як сировину для легкої та харчової промисловості.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 року № 1158 «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» українські аграрії мають виробляти у півтора-два рази більше продукції, ніж вони виробляють нині. Згідно програми щорічне виробництво зерна в Україні передбачено довести до 50 млн. т, цукрових буряків до 25 млн. т, насіння олійних культур до 14 млн. т.

Важливість проблеми збільшення виробництва рослинницької продукції в розвитку і управлінні економікою України, обумовили вибір теми роботи:

«Проблеми функціонування та розвитку виробництва продукції рослинництва в підприємствах АПК».

Дана проблема досліджена на даних агрокооперативу «Золота Нива «Немирівського району Вінницької області».

За період дослідження 2005-2007 рр. виручка від реалізації продукції рослинництва склала 2138,1 тис. грн., що займає в структурі грошових надходжень 58,8%. Найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції займає продукція зернових культур - 43,4% (рис. 1).

Цільова програма розвитку сільського господарства визначається завданнями послідовного покращення забезпечення країни продуктами харчування і сільськогосподарською сировиною на основі укріплення матеріально-технічної бази сільського господарства, впровадження досягнень науково-технічного прогресу і росту ефективності виробництва.

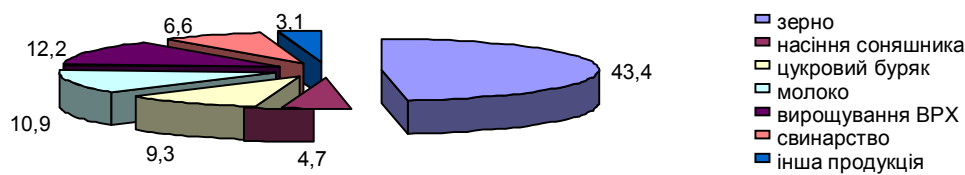

Рис. 1. Структура товарної продукції

Дані розмірів галузі рільництва в АК наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розміри галузі рільництва в АК «Золота нива»

Показники	2005	2006	2007	В серед- ньому за 2005 - 2007рр.	2007 до 2005	
					+;-	%
Рілля, га	2720,9	2714,6	2672,6	2702,7	-48,3	98,2
Доход (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	1623,3	2425,8	2365,1	2137,9	741,8	145,7
Середньорічна чисельність працівників зайнятих в рослин., чол.	160	160	142	154	-18	88,8
в т.ч. механізаторів	60	60	60	60	-	100
Наявність: тракторів, шт.	31	31	31	31	-	100
комбайнів, шт.	11	11	11	11	-	100
з них зернових	8	8	8	8	-	100
Виробничі витрати – всього, тис. грн.	2647,0	3341,8	3055,1	3014,6	408,1	115,4
в т.ч. на 1га, грн.	973	1231	1143	1116	170	117,5
Витрати праці – всього, тис. люд-год.	301	218	221,4	246,8	-79,6	73,6
в т.ч. на 1га, люд-год.	110	80	83	91	-27	75,5
Прибуток (+), збиток (-) від реалізації продукції, тис.грн. по виробничій собівартості	145,9	507,3	588,0	413,7	442,1	4р.

Структура посівних площ складається під впливом багатьох факторів. Основні з них: структура сільськогосподарських угідь, їх якість, особливо ріллі, спеціалізація, виконання завдань щодо продажу продукції, забезпеченість засобами виробництва і трудовими ресурсами, кліматичні умови.

Найбільшу питому вагу в структурі посівних площ в АК займають зернові культури – 48,7%. Із зернових, озима пшениця – 23,1%. Технічні культури займають – 10,6%. Це звичайно має негативне явище, тому що не дозволяє в АК застосовувати правильну сівозміну. Сіяні кормові культури займають – 29,1% (рис. 2).

Виробнича програма з рослинництва включає в себе планову структуру посівних площ, урожайність, план виробництва продукції певного асортименту, кількості та якості, а також комплекс агротехнічних заходів щодо виконання плану виробництва продукції(сорт, насінництва, добрива, пестициди, меліорація).

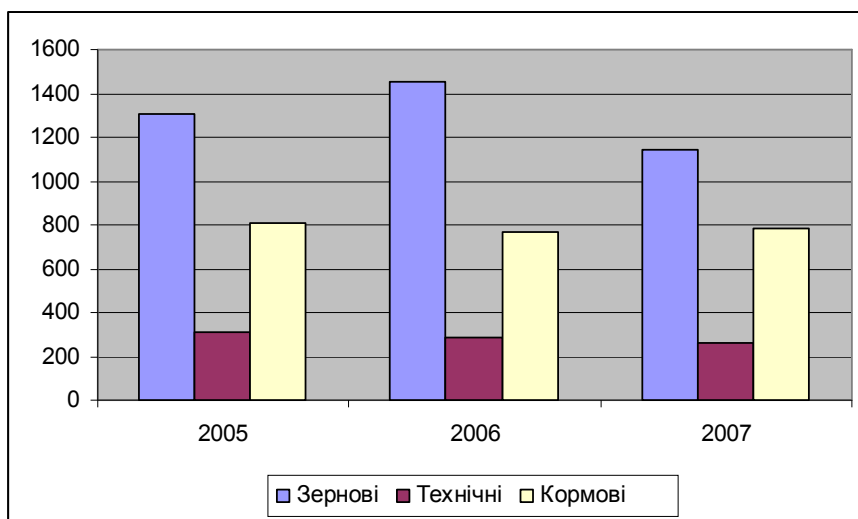

Рис.2 Динаміка посівних площ

Зміна валового виробництва продукції, рівня товарності представлена на рис. 3.

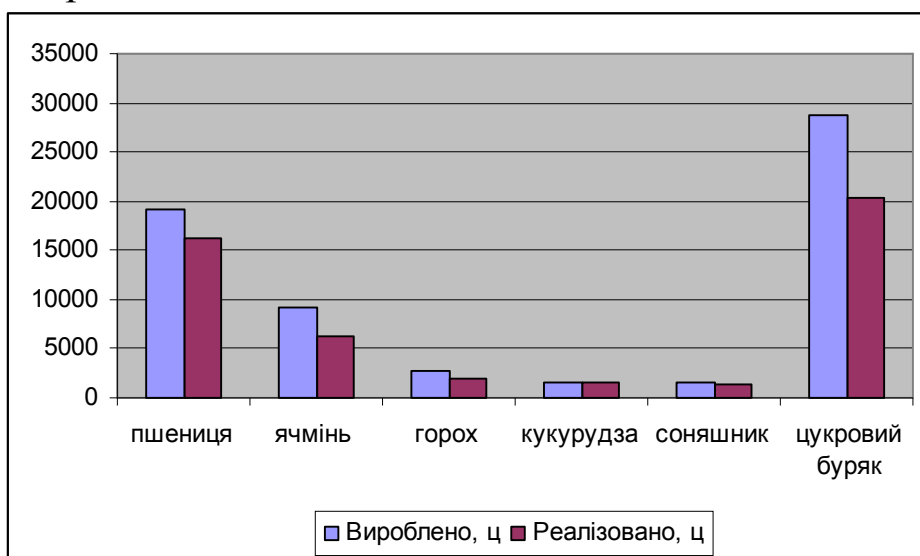

Рис.3 Виробництво та реалізація основних товарних видів продукції рослинництва

Проект структури посівних площ сільськогосподарських культур наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

**Проект структури посівних площ
сільськогосподарських культур**

Сільськогосподарські культури	В середньому 2005-2007рр.		Проект		Відхилення проекту від середнього, +; -	
	га	%	га	%	га	%
Зернові – разом:	1316	48,7	1510	56,5	+194	114,7
в т.ч.: озимі зернові – разом	630	23,3	790	29,6	+160	125,4
з них: озима пшениця	623	23,1	740	27,7	+117	118,8
озиме жито	7	0,2	50	1,9	+43	3,5р.
Ярі, зернобобові – разом:	686	25,4	720	26,9	+34	104,9
з них: овес	56	2,1	70	2,6	+14	125,0
ярий ячмінь	315	11,7	400	14,9	+85	126,9
гречка	45	1,7	-	-	-45	-
горох	134	5,0	100	3,7	-34	74,6
кукурудза на зерно	47	1,7	150	5,6	+103	3,2р.
інші зернові	89	3,3	-	-	-89	-
Технічні – разом:	286	10,6	450	16,8	+164	157,3
в т.ч. соняшник	123	4,6	150	5,6	+27	121,9
цукровий буряк	143	5,3	300	11,2	+157	209,7
ріпак	20	0,7	-	-	-20	-
Картопля, овочі – разом	4	0,1	-	-	-4	-
Кормові культури – разом	787	29,1	762	28,4	-25	96,8
Пар	309	11,4	-	-	-	-
Рілля	2702	100	2722	100	+20	100,7

Необхідність урахування у процесі планування посівних площ обмежень у сівозмінах впливає з чітких вимог щодо чергування культур. В АК “Золота нива” планується використати таку спеціалізовану сівозміну: зерново-технічна, кормові культури.

Рівень урожайності залежить від багатьох факторів, які можна об'єднати в дві групи: організаційно-економічні і техніко-технологічні. В АК „Золота нива” рівень урожайності формується під впливом дії тих чи інших факторів, приріст урожайності за рахунок кожного з них, а також їх сукупна дія при різноманітних співвідношеннях і передбачених ступенях інтенсивності можливо виміряти шляхом застосування математичних моделей залежності урожайності від факторів, що визначають їх.

Нормативно-ресурсну урожайність сільськогосподарських культур на перспективу розглянемо на даних таблиці 3.

Таблиця 3

Розрахунок нормативно-ресурсної урожайності с.-г. культур на перспективу АК «Золота нива»

С.-г. культури	Урожайність в середньому за 2005-2007рр.			Бонітет ґрунту, бал			Ціна балу, ц/га	Урожайність за рахунок природної родючості ґрунтів, ц/га	Проекту-ється внести добрив		Окупність добрив, ц		Приріст за рахунок нового сорту, ц/га		Приріст за рахунок інших елементів технології, ц/га	Проект урожайності на 2012р., ц/га
	середньо-зважений	поправочний коефіцієнт	кінцевий	мінеральних, ц. д. р.	органічних, т	1 ц. д. р. мінеральних			1 т органічних	Приріст за рахунок добрив, ц/га						
										мінеральних, ц/га	органічних					
Озима пшениця	30,8	64	1,15	0,74	0,47	34,7						2,0		36,7		
Озиме жито	28,4	63			0,45	28,4						2,0		30,4		
Яровий ячмінь	24,4	70			0,40	28,0						2,2		30,2		
Овес	34,0	65			0,37	24,0	1,37	4,2	5,7				2,2	31,9		
Горох	17,9	66			0,36	23,8	1,22	4,0	4,8					28,6		
Кукурудза	25,1	74			0,45	33,3	2,1	4,64	9,7			2,0	2,0	47,0		
Соняшник	11,8	56			0,20	11,2	0,45	2,8	1,3			1,1	0,9	14,6		
Цукровий буряк	213,1	68			4,22	287	20	2,48	50					337		
Кормові коренеплоди	280	70			4,6									322		
Однорічні трави на зелений корм	135	52			2,8	146								146		
Багаторічні трави на зелений корм	154	52			3,5	182								182		
Багаторічні трави на сіно	36	52			0,76	40								40		
Кукурудза на силос і зелений корм	168	57			3,2	182								182		

На мій погляд вирішення проблеми збільшення виробництва продукції рослинництва, зокрема зерновиробництва потрібно розглядати не на рівні окремого підприємства, а на рівні всієї країни. Для вирішення цього питання потрібна далекоглядна, науково обґрунтована державна політика щодо створення умов для високоефективного розвитку виробництва продукції рослинництва. Значні коливання урожайності культур у різних регіонах, не завжди виправдані розміщення і спеціалізація підприємств, недосконалість структури посівних площ господарств знижують показники продовольчого забезпечення держави.

У зв'язку з цим підвищення врожайності всіх культур треба розглядати як визначальний напрям розвитку рослинництва. Першим кроком на цьому має стати припинення подальшого зниження врожайності, причинами якого є погіршення насінництва, відсутність потрібної кількості мінеральних добрив та засобів боротьби зі шкідниками та хворобами, різке скорочення посівних площ, порушення сівозмін і зональних систем ведення землеробства, нестача сучасних високопродуктивних машин тощо.

Не належне фінансування і кредитування виробників, відсутність паритету цін між промисловою і сільськогосподарською продукцією, не своєчасний розрахунок держави і переробних підприємств за реалізовану їм продукцію, відсутність захисту ринку в умовах конкурентного середовища ставить у важке становище сільськогосподарського товаровиробника.

Основним завданням розвитку галузей рослинництва є раціональне використання виробничого потенціалу шляхом впровадження інтенсивних технологій, наукових форм організації виробництва і праці стосовно ґрунтово-кліматичних та економічних умов їх діяльності.

Щоб вивести виробництво продукції рослинництва на належний рівень та забезпечити його прибутковість, у першу чергу господарству потрібна фінансова підтримка з боку держави, яка б спрямовувалась на подолання та застосування новітніх технологій щодо вирощування зернових; високоврожайних, стійких проти хвороб сортів посівного матеріалу; розробку науково обґрунтованих програм з підтримки виробництва, які б реально працювали.

**Виробнича програма розвитку рільництва
в АК «Золота нива» на 2012 р.**

Види продукції	Площа, га	Урожайність, ц/га	Валове виробництво, ц			Вартість валової продукції	
			основної		побічної	1ц, грн.	Всього, тис. грн.
			в первинно оприбуткованій вазі	в вазі після доброби			
Зернові-разом	1510	35,0	52901	51343	-	41,01	2169,7
вт.ч.озима пшениця	740	36,7	27158	26615	27158	40,58	1102,1
озиме жито	50	30,4	1520	1497	1520	36,47	55,4
ярий ячмінь	400	30,2	12080	11898	9664	47,54	574,3
овес	70	31,9	2233	2188	2233	35,5	74,8
горох	100	28,6	2860	2800	2860	38,53	110,2
кукурудза	150	47,0	7050	6345	10575	35,88	252,9
Насіння соняшнику	150	14,6	2190	2015	х	88,02	192,8
Цукровий буряк	300	337	101100	х	х	16,99	1717,7
Гичка	х	х	х	х	40440	0,88	35,6
Кормові коренеплоди	10	322	3220	х	х	11,52	37,1
Гичка	х	х	х	х	966	0,88	0,9
Кукурудза на силос і зелений корм	252	182	45864	х	х	3,73	171,1
Багаторічні трави на сіно на зелену масу	80	40	3200	х	х	7,10	22,7
	170	182	30940	х	х	1,58	48,9
Однорічні трави на зелену масу	250	146	36500	х	х	1,58	57,7
Разом	2722	х	х	х	х	х	4454,2

Державним бюджетом на 2008 рік кошти на видатки та надання кредитів Міністерству аграрної політики на 2008 рік передбачені в сумі 11,02 млрд. грн., що на 1,54 млрд. грн., або на 16 відсотків більше, ніж у 2007 році. На безпосередню підтримку виробників продукції рослинництва із Державного бюджету 2008 року буде спрямовано понад 1 млрд. грн. Порядок використання цих коштів у вигляді дотації на гектар посівів деяких сільськогосподарських культур затверджено постановою Уряду від 22 лютого 2008р № 86.

На фінансову підтримку підприємств АПК через механізм здешевлення короткострокових кредитів планується використати 1,0 млрд. грн., при плані на 2007 рік 658 млн. грн. На здешевлення вартості страхових премій, фактично сплачених суб'єктами аграрного ринку, буде спрямовано 200,0 млн.грн., що у 4 рази більше, ніж у 2007 році. За даними Уряду понад 20 тисяч сільгосппідприємств зможуть застрахувати ризики втрат від загибелі сільськогосподарської продукції орієнтовно на посівних площах понад 8,0 млн. га. Більше, ніж у 2 рази збільшено видатки на забезпечення формування Аграрним фондом державного продовольчого резерву зерна в обсягах, визначених чинним законодавством – 1 млн. тонн (на це планується спрямувати 1,6 млрд. гривень). Вперше планується запровадити форвардні закупівлі зерна до державного продовольчого резерву.

Отже, в умовах ринку держава гарантує успішний розвиток сільського господарства, створюючи йому пріоритетні умови порівняно з іншими галузями народного господарства.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 року № 1158 «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року».
2. Річні звіти АК «Золота Нива» 2005-2007рр.

СУЧАСНІ МЕТОДИ СТАНОВЛЕННЯ ДІЛОВИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН В АПАРАТІ УПРАВЛІННЯ

Жарук М.А.

Науковий керівник: ст. викладач Герасименко Ю.В.

Досліджуються питання налагодження ділових взаємовідносин в апараті управління, опанування основами ділового спілкування, формування сприятливого мікроклімату в колективі.

Для сучасного керівника знання основ ділових взаємовідносин та впровадження їх у практику, відкриває нові можливості, а саме можливість налагодити повне взаєморозуміння поміж керівництвом та співробітниками, та між співробітниками. Постійне акумулювання нової інформації надає змогу не уникати сміливих ідей, рішень, а головне – “тримати руку” на пульсі життя колективу. Це дає змогу створити команду однодумців, що надає підтримку керівнику у його починаннях [1, с. 148].